

Hiv, patientinformation 2016-05-03

Patientinformation, rättigheter och förhållningsregler

Smittskyddsläkarnas smittskyddsblad

Varför har du fått denna information?

Du har blivit, eller misstänks ha blivit, smittad med hiv. Det här bladet innehåller information om hiv, hur den kan behandlas och vad du behöver göra.

Vad är hiv?

Hiv är ett virus som påverkar ditt immunsystem. Idag finns läkemedel som, om de tas på rätt sätt, minskar virusmängderna i kroppen och som kan göra att en person med hiv kan leva ett långt och bra liv. Om medicinerna tas på rätt sätt blir risken att smitta någon annan med hiv mycket låg. En infektion med hiv läker inte ut, utan även vid en välinställd behandling finns virus kvar i kroppen. Om en infekterad person inte får behandling försvagas immunförsvaret efter en tid och ovanliga infektioner eller cancer kan utvecklas. Detta sena tillstånd kallas aids. De flesta personer som har hiv idag kommer aldrig att utveckla aids.

Hur smittar hiv?

De flesta med hiv har smittats genom oskyddat samlag, antingen slidsamlag eller analsamlag, och ibland vid munsex. Blod med hiv är mycket smittsamt och hiv kan föras över från en person till en annan vid blodtransfusion, nålstick eller om de använder samma injektionsverktyg. Risk för smitta finns också om blod med hiv kommer i kontakt med slemhinnor i öga, näsa, mun eller på hudsår. En välfungerande behandling mot hiv minskar smittsamheten drastiskt, men tar inte bort risken för smitta helt och hållet. Hiv kan överföras från mor till barn under graviditet, förlossning och amning. Är hivinfektionen hos modern känd kan man nästan helt få bort risken för barnet genom att medicinera och att avstå från amning.

När smittar inte hiv?

Hiv smittar inte via kramar, pussar eller smekningar. Tårar, urin, avföring, kräkning eller snuva som inte är blodtillblandad smittar inte heller. Blod på oskadad hud utgör inte någon smittrisk.

Rättigheter

Enligt smittskyddslagen är testning, mottagningsbesök och behandling av hiv gratis.

Du har också rätt till det psykosociala stöd som kan behövas för att hantera sjukdomen. Din läkare ska ge dig råd om hur du kan undvika att utsätta andra för smittrisk. Du får inte bli behandlad sämre på grund av att du lever med hiv. Hiv omfattas av diskrimineringslagen inom diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning.

Yrkesverksamhet

En hiv-infektion leder normalt inte till begränsningar i dina studier eller din yrkesverksamhet.

Graviditet och amning

Du kan få hjälp så att du/din partner kan bli gravid med minimala risker för smittöverföring till ditt barn och din partner. Kvinnor med hiv ska inte amma.

Barn med hiv

Förälder/vårdnadshavare och barn får via behandlande läkare successivt åldersanpassad smittskyddsinformation. Barn som lever med hiv har samma rätt till barnomsorg och skola som andra barn men kan ha särskilda behov att ta hänsyn till. Behandlande läkare eller smittskyddsläkaren kan ge information till förskolan om föräldrar/vårdnadshavare samtycker. När barnet börjar skolan informeras skolhälsovården.

Kondom vid slidsamlag, anala samlag och munsex

Kondom är ett bra skydd mot hiv och andra sexuellt överförbara sjukdomar och ska alltid användas under hela samlaget. Det är troligt att vaginal kondom/kondom för kvinnor också fungerar men metoden är inte vetenskapligt utvärderad. Vid välinställd behandling måste kondom fortfarande användas vid anal- och slidsex för att minska risken för överföring av hiv så mycket som möjligt.

Förebyggande läkemedelsbehandling

Om du kan ha smittat en person vid sexuell kontakt där kondomen inte skyddat, via kontakt med ditt blod eller på annat sätt, är det möjligt att ge förebyggande läkemedelsbehandling, s.k. postexpositionsprofylax (PEP). Denna måste påbörjas så fort som möjligt. Kontakta snarast din behandlande läkare eller infektionsklinik/jour.

Smittspårning

Det är mycket viktigt att hitta personer som har hiv så att de kan få behandling och att infektionen inte sprids till andra. Om du har hiv måste du därför berätta vem eller vilka som kan ha smittat dig eller som du kan ha överfört smittan till. Det kan gälla personer som du haft samlag eller annan sexuell kontakt med, personer som du delat injektionsverktyg med och i vissa fall familjemedlemmar. Det är din behandlande läkare, kurator eller sköterska vid mottagningen som gör smittspårningen. Det du säger till smittspåraren är hemligt (sekretess). De personer du berättar om kommer inte att få reda på vem du är. De kommer bara att få veta att de måste testa sig.

Blod ska alltid hanteras som smittfarligt

- Den som kan komma i kontakt med ditt blod vid omläggning av sår eller liknande ska använda handskar
- Nedblodat material ska förpackas innan det kastas. Kläder kan tvättas i maskin.
- Om någon får ditt blod i ögon, näsa eller mun skölj omgående med vatten. Du måste informera personen om att blodet är smittsamt med hiv och att han/hon snarast ska ta kontakt med din behandlande läkare eller med infektionsklinik/jour.

Förhållningsregler som du måste följa för att inte smitta någon annan

Hiv är en allmänfarlig sjukdom enligt smittskyddslagen. Du är skyldig att förhindra att smitta överförs från dig till någon annan. Om risk för smitta skulle uppstå måste du informera den andra personen om din sjukdom. Nedan finns listade förhållningsregler för att förhindra smitta baserat på de områden som tas upp i lagen. De flesta gäller för alla personer med hiv medan andra beror på din situation och de kan också förändras med tiden. Det är din läkare som bestämmer vilka av nedanstående förhållningsregler som ska gälla för dig.

1. *Inskränkningar när det gäller arbete eller deltagande i annan verksamhet där det finns risk att smittspridning kan ske.*
2. *Du får inte lämna blod, organ eller vävnad för transplantation.*
3. *Om du använder sprutor/kanyler/annan stickande utrustning för medicinskt bruk får du inte låta andra använda dessa.*
4. *Om du använder sprutor/kanyler för att injicera droger eller dyl. får du inte låta andra använda dessa. Du får heller inte använda gemensam blandningskopp. All injektionsutrustning måste förvaras och kastas på så sätt att den inte utgör en smittrisk för andra.*
5. *Du måste berätta att ditt blod är smittsamt när du söker tandvård eller sjukvård där personal kan komma i kontakt med ditt blod vid t.ex. provtagning eller kirurgi/operation.*
6. *Om du vill tatuera dig, ta hål i öronen eller låta utföra annan behandling där skarpa verktyg används och där blödning kan uppkomma, t.ex. "piercing", måste du berätta att du har en "blodsmitta" innan ingreppet görs.*
7. *Du måste informera din sexpartner om att du är infekterad med hiv före sexuell kontakt som innebär risk för att hiv kan överföras. Sådan smittrisk finns vid alla typer av munsex, slid- och analsamlag. Eftersom kondomer kan gå sönder måste du informera om hiv även om ni planerar att använda kondom. Du ska använda kondom vid samlag där penis är inne i slidan, ändtarmen eller munnen. Vid annan sexuell kontakt ska vaginal kondom/kondom för kvinnor användas. Om du har en välinställd behandling ska kondom ändå användas vid vaginal- och analsex.*
8. *Du får inte dela toalettartiklar som rakhyvel eller tandborste med andra.*
9. *Du måste komma på de återbesök som din läkare anser nödvändiga.*

Om du har fått en förhållningsregel som du tycker är fel, kan du ta kontakt med

smittskyddsläkaren i ditt landsting Ansvarig Smittskyddsläkare Malin Bengnér, Smittskydd Vårdhygien, Länssjukhuset

Ryhov, 551 85 Jönköping. Tel 010-242 23 34.